

CONTEMPORARY LANGUAGE EDUCATION, METHODOLOGY, PEDAGOGY, AND
PSYCHOLOGY

FRI-110-1-CLEMPP(S)-01

REFLECTION AS A SKILL IN THE PEDAGOGICAL PROFILE OF THE
STUDENT-TEACHER⁹⁰

Assoc. Prof. Diana Zhelezova - Mindizova, PhD

Department of Philological and Natural Sciences, Silistra Branch,

“Angel Kanchev” University of Ruse

Phone: 086-821 521

E-mail: dmindizova@uni-ruse.bg

***Abstract:** The report studies the skill for pedagogical reflection as an autonomous strategy for conscious, field-independent and analytical behaviour of the professional pedagogical personality during the final teaching practice. The PerSSS model is described with its constituents: self-observation, self-assessment, self-upgrading, which is described as an important psychological prerequisite and condition for the overall pro-activating development of the reflective pedagogical self-consciousness of the students – future teachers of English.*

***.Keywords:** pedagogical reflection, self-assessment, upskilling*

***JEL Codes:** L10, L11*

ВЪВЕДЕНИЕ

Рефлексията е ключово умение за стажант учителя, тъй като тя помага за личностното и професионалното развитие, както и за подобряване на преподавателския опит. Това е умение, който рефлектира върху развитието на стажант учителя чрез придобиване на знания, умения и опит, релевантни на реалната педагогическа практика. Проучването в доклада се основава на предположението, че педагогическата практика е най-ефективна, когато студентите развиват осъзнатост, които могат да бъде приложена на практика в реални и автентични педагогически ситуации.

ИЗЛОЖЕНИЕ

Педагогическата рефлексията е познавателен процес, който представлява **готовността на професионалната личност за самоанализ**. На базата на това се осъществява самонаблюдението, самооценката и самнадграждането. От това до колко професионалистът познава себе си и обкръжаващите го, зависи неговото отношение към света, към другите и към самия себе си. Като когнитивен педагогически конструктор, педагогическата рефлексия има потенциала да инициира метакогитации, формиращи **устойчивото професионално развитие на стажант- учителя**.

Педагогическият рефлексия има потенциала за свързване на **автономността** на професионалната личност със **стремежа към самоутвърждаването ѝ**. Когато се операционализира в педагогическата практика тя съдържа цели, метади, аспекти и резултати (фиг.1).

⁹⁰ Докладът е представен пред секция „Съвременно чуждоезиково обучение, методика, педагогика и психология“ на 63-тата научна конференция на Русенския университет „Ангел Кънчев“ и Съюза на учените-Русе на 18 октомври 2024 година с оригинално заглавие на български език: „ПЕДАГОГИЧЕСКАТА РЕФЛЕКСИЯ КАТО УМЕНИЕ В ПРОФИЛА НА СТАЖАНТ-УЧИТЕЛЯ“.

Фиг. 1 Компоненти на педагогическата рефлексия

Педагогическата рефлексия в съдържателен и структурен аспект съдържа богат инструментариум за дълбочинно описание на педагогическата дейност – осмисляне на преподавателската практика, саморефлексия и самооценка, комуникация и взаимодействие и планиране на бъдещи действия в професионална среда. (фиг.2)

Фиг. 2 Съдържателна структура на педагогическата рефлексия

Чрез рефлексията стажант учителят може да анализира своето професионално поведение и педагогически подходи и как те влияят на взаимоотношението му с учениците. Това води до по-добро осъзнаване на педагогическата дейност и способства за изграждане на позитивна учебна среда.

Рефлексията като умение в профила на стажант-учителя може да бъде декомпозирана по следния начин:

1. Анализ на собствения опит

Рефлексията дава възможност на стажант учителя да анализира преживяванията си в класната стая. Тя позволява оценка на това, кое е било успешно и кое може да бъде подобро. Например, учителят може да разсъждава върху това как учениците са реагирани на определени методи на преподаване и да идентифицира стратегии, които да променя в бъдеще.

2. Самоосъзнатост на силните и слабите страни

Чрез рефлексията, стажант учителите могат да осъзнаят своите силни страни и да ги използват, както и да работят върху слабостите си. Това самоосъзнаване е от съществено значение за личностното им израстване и професионалната им ефективност.

3. Подобряване на преподавателските умения

Чрез редовна рефлексия учителите могат да се учат от своите грешки и успехи. Това подобрява техните преподавателски умения, като ги прави по-гъвкави и адаптивни към нуждите на учениците. Рефлексията им помага да се адаптират към различни стилове на учене и да намират нови подходи за ангажиране на класа.

4. Професионален растеж и продължаващо обучение

Рефлексията насърчава постоянен процес на учене и професионално развитие. Стажант-учителите могат да използват този процес за да се запознаят с нови педагогически теории и методи и да оценят как те могат да бъдат приложени в практиката.

5. Установяване на устойчиви взаимоотношения с учениците.

С цел изграждане на устойчиви умения за самонаблюдение, самооценка и самонадграждане на студентите – бъдещи учители по английски език се предлага попълване на дневник с конкретни въпроси по хода на изнесения от тях урок и структурирано конфериране след това по тези актуални въпроси и получените отговори. (фиг.3)

Writing a teaching diary

Here are some general questions to get you started:

Lesson objectives

- Did the students understand what we did in the lesson?
- Was what we did too easy or too difficult?
- What problems did the students have (if any)?
- Was there a clear outcome for the students?
- What did they learn or practise in the lesson? Was it useful for them?

Activities and materials

- What different materials and activities did we use?
- Did the materials and activities keep the students interested?
- Could I have done any parts of the lesson differently?

Students

- Were all the students on task (i.e. doing what they were supposed to be doing)?

- If not, when was that and why did it happen?
- Which parts of the lesson did the students seem to enjoy most? And least?
- How much English did the students use?

Classroom management

- Did activities last the right length of time?
- Was the pace of the lesson right?
- Did I use whole class work, groupwork, pairwork or individual work?
- What did I use it for? Did it work?
- Did the students understand what to do in the lesson?
- Were my instructions clear?
- Did I provide opportunities for all the students to participate?
- Was I aware of how all of the students were progressing?

Overall

If I taught the lesson again, what would I do differently?

Фиг. 3 Дневник на стажант-учителя

С повишаване на уменията за активно самонаблюдение стажант-студентите се самооценяват по определени критерии за практическата си подготовка, като сами поставят своята оценка. (фиг.4)

КРИТЕРИИ ЗА САМОЦЕНКА НА ПРАКТИЧЕСКАТА ПОДГОТОВКА НА СТАЖАНТ-УЧИТЕЛ

1. Умения за планиране на образователния процес /макс.5 т./

- Ориентира се в държавните образователни стандарти /ДОС/ ;
- Планира образователния процес съобразно тематичното разпределение по учебния предмет;
- Отчита характеристиките на класа и индивидуалните потребности на ученика;
- Планира използването на методи и техники за оценяване на резултатите.

2. Комуникативни умения /макс.5 т./

- Прилага книжовно-езиковите норми на съвременния български език.
- Прилага хуманно-личностен подход в общуването с ученика;
- Прилага индивидуален подход за стимулиране активното участие на учениците в образователния процес;
- Умее да работи в екип.

3. Умения за организиране и ръководене на образователния процес /макс.5 т./

- Балансирано прилагане на различни форми на организация: фронтална, групова и индивидуална;
- Организира позитивна образователна среда в контекста на образователните задачи и потребности на учениците;
- Владее класа и осигурява позитивна дисциплина;
- Осигурява безопасна образователна среда.

4. Умения за прилагане на иновативни образователни технологии, методи и техники /макс.5 т./

- Прилага интерактивни методи на педагогическо взаимодействие;
- Ползва съвременни информационни и комуникационни технологии;
- Умело интегрира игрови методи в образователния процес.

5. Проява на педагогическо творчество /макс.5 т./

- Относно организацията на образователната среда;
- Относно технологията на педагогическо взаимодействие;
- Относно оценяването на постиженията на ученика.

6. Владее рефлексията като механизъм за самоусъвършенстване /макс.5 т./

- Постига единство между вербално и невербално поведение;
- Умее да се самоконтролира;
- Аргументирано анализира и самооценява подготовката и самостоятелното провеждане на учебни часове /на основни и допълнителни форми на педагогическо взаимодействие/.

ОЦЕНЯВАНЕ – максимум 30 т.	
От 0 т. до 9 т.	слаб
От 10 т. до 15 т.	среден
От 16 т. до 21 т.	добър
От 22 т. до 26 т.	много обър
От 27 т. до 30 т.	отличен

Фиг. 4 Критерии за самооценка на стажант-учителя

Педагогическата рефлексия е процес на осмисляне на преподавателския опит на стажанта с цел:

- САМ да разбере какво работи ДОБРЕ в класната стая,
- какво може да ПОДОБРИ,
- като включва АНАЛИЗ НА МЕТОДИ, СТРАТЕГИИ и взаимодействия с учениците, за да постигне по-ефективно преподаване.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Развитието на рефлексията е важен момент при формирането на професионалната личност. Тя включва възприемане, анализиране, осмисляне, разсъждаване по повод на собствените действия, психически състояния, техните особености и закономерности. Чрез нея се разкрива спецификата на педагогическата дейност. Рефлексията е осъзнаване на професионалната личност от самия себе си, на собствените качества и място в професионалния живот и в обществото, в резултат на съотнасяне с други хора; на осъзнато отношение на субекта към собствените му потребности, влечение и мотиви на поведение, преживявания и мисли. Самооценката, като подумение на рефлексията, има особено мотивираща сила. Тя може да бъде генерирана както в резултат на дълъг педагогически опит, така и чрез приложението на методическия конструкт *ПеРССС (Педагогическа рефлексия за самонаблюдение, самооценка и самонадграждане)*. Той дава независима и реална оценката на стажант-учителя. Потребността да се съхрани изградената самооценка става по-значима от потребността от оценката от другите. Стажант-учителят не само знае и оценява своите качества, но и издига собствени изисквания към себе си. Това е период на интензивно развитие на самосъзнанието с тенденция за самонадграждане. Този процес не се извършва само по отношение на количествени показатели, но се насочва и към оформяне на морална самооценка.

Умението за педагогическа рефлексия е неизменен компонент от професионалното усъвършенстване, което в наши дни вече се предифинира, включвайки авторски стилове на преподаване, когнитивни и метакогнитивни стратегии за учебно общуване, разнообразни дидактически модели за учебен диалог. Така стажант-учителят се дистанцира от ролята си единствено на “информатор” в класната стая и се мотивира да изгражда свои собствени модели на преподаване.

REFERENCES

Vasilev, V. (2006). *Refleksiyata po poznaniето, samopoznaniето i praktikata*. Plovdiv: Izdatelstvo: Makros (**Оригинално заглавие:** Василев, В. (2006). *Рефлексията по познанието, самопознанието и практиката*. Пловдив: Издателство: Макрос).

Downes, S. (2005). An introduction to connective knowledge. In Fischler School of Education and Human Services. Retrieved from <http://www.downes.ca/post/33034>

Merdjanova, Yana. (2000). Psihopedagogicheska i profesionalna diagnostika. Izsledovatelski instrumentarium. Sofia: Izdatelstvo: Tilia. (*Оригинално заглавие: Мерджанова, Яна. (2000). Хуманизъм, общуване, възпитание. София: Издателство: „Тилиа“*).

Zhelezova-Mindizova, D. (2019). Analysis of critical thinking within the context of Benjamin Bloom's taxonomy of educational objectives, Reports Awarded with "Best Paper" Crystal Prize, 58th Annual Scientific Conference of University of Ruse and Union of Scientists "New industries, digital economy, society -projections of the future II, "Angel Kanchev" University of Ruse, Union of Scientists – Ruse, 2019.

[https://zaednovchas.bg/kakvo-e-refleksia/?ct=t\(TeacherNewsletter_Assessment_27.01\)&mc_cid=b83f71f263&mc_eid=fa3057691c](https://zaednovchas.bg/kakvo-e-refleksia/?ct=t(TeacherNewsletter_Assessment_27.01)&mc_cid=b83f71f263&mc_eid=fa3057691c).